

Epidemiologische surveillance van psittacose

Chlamydia psittaci - 2023

Auteurs: T. Lernout¹, A. De Meyst², N. Hammami³, D. Vanrompay²

¹ Sciensano

² Referentie laboratorium, Universiteit Gent

³ Departement Zorg

Hoofdpunten

- In 2023 werden er in totaal 33 gevallen van psittacose gemeld. Dit is een lager aantal dan de twee voorgaande jaren.
- In andere Europese landen was er eind 2023 een toename van het aantal gevallen.
- De reële incidentie wordt vermoedelijk onderschat omdat de ziekte vaak mild is, niet herkend wordt of er geen verder microbiologisch onderzoek gebeurt.

Informatiebronnen

- Meldingsplicht infectieziekten.
- Netwerk van peillaboratoria.
- [Referentielaboratorium](#) voor *Chlamydia psittaci* van de Universiteit Gent (data sinds 2015).

Epidemiologie

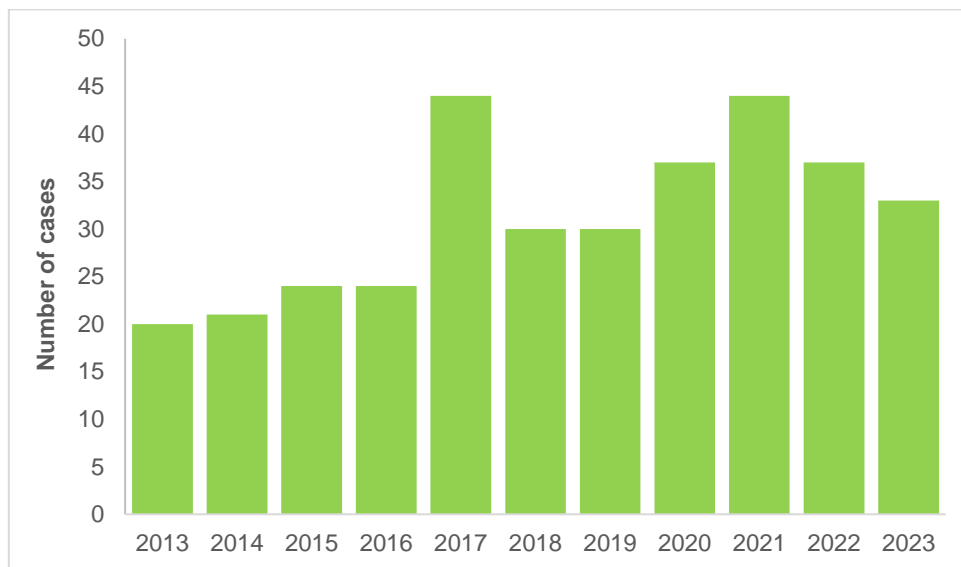
- Aantal gevallen: in 2023 werden er in totaal 33 waarschijnlijke¹ en bevestigde gevallen van psittacose gemeld. Het ging om 23 gevallen gerapporteerd door de peillaboratoria, 14 via de meldingsplicht en vier door het referentielaboratorium; zes gevallen werden door twee of drie verschillende bronnen gemeld. Dit is het tweede jaar met een lager aantal gerapporteerde gevallen (Figuur 1). Er is nog steeds een sterke onderrapportering van gevallen via het systeem van de verplichte melding (melding van 42% van het totaal aantal gerapporteerde gevallen).
- Geslacht: in tegenstelling tot de meeste andere jaren, waren er in 2023 ongeveer evenveel besmettingen bij vrouwen (51,5%) als bij mannen, terwijl doorgaans iets meer gevallen geregistreerd wordt bij mannen.
- Leeftijd: spreiding tussen 9 maanden en 80 jaar, met een mediaan van 49 jaar. Dit is lager dan vorig jaar, maar vergelijkbaar met andere jaren.
- Geografische spreiding: net zoals voorgaande jaren woonde de meerderheid van de personen waarvoor de informatie beschikbaar was in Vlaanderen (75%). Er waren zes gevallen in Wallonië (19%), en twee in Brussel (6%). Deze observatie kan deels verklaard worden doordat het aantal deelnemende laboratoria aan het peilnetwerk hoger is in Vlaanderen dan in de andere gewesten. De ziekte is echter wel in alle gewesten verplicht

¹ Classificatie enkel gebruikt voor de verplichte melding, waarbij de gevalsdefinitie licht verschillend is per gewest. Voor meer info zie hier voor [Vlaanderen](#) en [Wallonië](#).

te melden, maar door de onderrapportering via dit systeem kan er geen uitspraak gemaakt worden over reële verschillen in incidentie per gewest. De plaats van besmetting kan ook verschillen van de woonplaats.

- Bron van besmetting: informatie over de bron van besmetting was slechts beschikbaar voor twee personen, waarbij één persoon eigenaar was van papegaaien, en een tweede persoon een brievenbus bevuild met vogeluitwerpselen had gereinigd.

Figuur 1: Aantal gerapporteerde gevallen van psittacose per jaar, België, 2013-2022
(Bron: Netwerk van peillaboratoria, verplichte melding, referentielaboratorium)

Belang voor volksgezondheid

Psittacose is een wereldwijd voorkomende zoönose veroorzaakt door de bacterie *Chlamydia psittaci*, die van vogels op mensen wordt overgedragen. Transmissie van dier op mens kan vermeden worden door preventieve acties bij contact met deze dieren, zoals het dragen van handschoenen en een mondmasker bij contact met mogelijk besmette vogels, het kuisen van kooien met water, enz.

Infecties komen vooral voor bij papegaaai-achtigen (papegaaien, callopsieten en parkieten) en duiven, maar de bacterie wordt ook vaak aangetroffen bij pluimvee. Onderzoek in 2022 en 2023 door De Meyst et al. in de kippenindustrie (kippenboerderijen en slachthuizen) in België heeft aangetoond dat *Chlamydia psittaci* alomtegenwoordig is, waarbij 11% van de kippen besmet was, met infecties in 64% van de kippenbedrijven. Bij privé kippenhouders in Vlaanderen was 1,3% van de kippen besmet en bij 5,6% van de 54 geteste kippenhouders werd ook *C. psittaci* DNA gevonden in de keel (De Meyst et al.).

Het aantal geregistreerde gevallen van humane psittacose in België vertoont jaarlijkse schommelingen, maar blijft algemeen laag. Tot in 2021 was de trend globaal eerder stijgend, mogelijk ook door een grotere aandacht voor de ziekte en/of het verminderd antibioticum gebruik bij vogels. De laatste twee jaren werd er wel een lager aantal gevallen gerapporteerd. De daling in 2023 betrof vooral het aantal gerapporteerde gevallen via het netwerk van peillaboratoria. Het aantal gevallen gerapporteerd via de verplichte melding was echter dubbel zo hoog als in 2022, en vergelijkbaar met de jaren 2020 en 2021. Mogelijk is het lager aantal gevallen in 2023 dus te wijten aan een minder goede rapportering door de laboratoria. Ook wordt er vermoedelijk een toenemend aantal diagnoses per PCR gesteld, in plaats van via

serologie. Deze gevallen worden momenteel nog niet gemeld via de peillaboratoria, met dus een onderschatting van het reële aantal gevallen op basis van deze bron.

In een aantal Europese landen, waaronder Denemarken, Nederland, Zweden en Duitsland, werd er eind 2023 en begin 2024 een toename van het aantal gevallen van psittacose vastgesteld, vergeleken met dezelfde periode in andere jaren (WHO). In Nederland werd er in de winter van 2019-2020 een gelijkaardige toename gezien (Dijkstra et al.). Onderzoek heeft toen duidelijk gemaakt dat naast het houden van vogels, bekend als de klassieke besmettingsbron van psittacose, ook wilde (tuin)vogels mogelijk een rol kunnen spelen bij uitbraken, onder meer door contact met uitwerpselen tijdens het werken in de tuin. Ook in Zweden is uit onderzoek in het verleden gebleken dat contact met wilde vogels een rol kan spelen tijdens winterverheffingen (Rehn et al.), en ook in Denemarken werd contact met wilde vogels als oorzaak vermoed voor de vastgestelde toename eind 2023.

In België heeft geen enkele surveillancebron een toename van gevallen geregistreerd eind 2023 en begin 2024. Maar de reële incidentie van de ziekte wordt vermoedelijk nog steeds sterk onderschat, waarbij verschillende factoren een rol kunnen spelen. In de eerste plaats vertonen patiënten vaak milde symptomen, waarvoor er geen arts wordt geraadpleegd. Ten tweede wordt de ziekte vermoedelijk nog te weinig gediagnosticeerd, doordat er niet aan wordt gedacht. De ziekte is typisch beroepsgebonden (bv vogelkwekers, dierenartsen, werknemers van pluimveebedrijven,...) of komt voor in bepaalde populaties met recreatieve contacten (bezitters van papegaai-achtigen, duivenliefhebbers, bezoekers van vogelshows,...). Maar incidentele blootstelling van de algemene populatie aan besmette vogels is ook mogelijk. Tenslotte worden tests op *C. psittaci* vaak niet opgenomen in de microbiologische routinediagnostiek bij een pneumonie. Het insluiten van bestaande *C. psittaci* moleculaire diagnostische testen in panels voor “community acquired pneumonia” zou een duidelijker beeld kunnen geven van de problematiek van psittacose in ons land. Deze testen worden echter niet terugbetaald door de ziekteverzekering in België.

Meer informatie

- Dembek ZF, Mothershead JL, Owens AN, Chekol T, Wu A. Psittacosis: An Underappreciated and Often Undiagnosed Disease. *Pathogens*. 2023 Sep 15;12(9):1165.
- De Meyst A, De Clercq P, Porrez J, Geens T, Braeckman L, Ouburg S et al. Belgian Cross-Sectional Epidemiological Study on Zoonotic Avian *Chlamydia* spp. in Chickens. *Microorganisms*. 2024 Jan 18;12(1):193.
- Dijkstra F, Pijnacker R, Heddema E, Bom B, Visser V, te Wierik M et al. Verheffing van psittacose in najaar en winter 2019-2020. *Infectieziekten Bulletin* November 2022. Beschikbaar via: <https://www.rivm.nl/weblog/verheffing-van-psittacose-in-najaar-en-winter-20192020ib-09-2022>
- Rehn M, Ringberg H, Runehagen A, Herrmann B, Olsen B, Petersson AC et al. Unusual increase of psittacosis in southern Sweden linked to wild bird exposure, January to April 2013. *Euro Surveill*. 2013 May 9;18(19):20478.
- World Health Organisation (WHO). Disease Outbreak News. Psittacosis – European region. 5 March 2024. Beschikbaar via: <https://www.who.int/emergencies/disease-outbreak-news/item/2024-DON509>
- Zorg en Gezondheid. Richtlijn psittacose. Beschikbaar via: https://www.zorg-en-gezondheid.be/sites/default/files/2022-04/Psittacose_2019.pdf